

wij haar beantwoorden zullen. Zoo toont zich de liefde van Christus. Zij heft zich op aan het kruis, en laat haar daad ons zien, — het stellen van het leven voor ons. En dan zegt ze niet veel, ze verwacht slechts; ze verwacht ons antwoord. Maar dit antwoord mag zij hebben. Wie, die waarachtig op Golgotha stond, heeft niet in zijn hart toegestemd, dat dit offer de heiligste en teederste verplichtingen schept; heilig en teeder, wij hier niet de gehoorzaamheid aan het recht, maar de dankbaarheid aan de liefde het antwoord had te geven.

En wie, die in dat antwoord zijne tekortkoming zag, heeft niet het pijnlijke van deze schuld boven andere gevoeld. Want het was schuld der liefde. En nu moge zonde tegen Gods recht Hem veroornen, doch zonde tegen Zijne liefde doet Hem bedroefd zijn. En dit laatste is het smartelijkst. En daarom, — ja — „wij zijn schuldig“.... Maar niemand leze dit woord onnadenkend en onbewogen. Want deze schuld is eene zeer teedere. Deze schuld is die der liefde.

Wat zijn wij dan schuldig te doen?

Wat anders dan hetzelfde dat Christus deed voor ons? — immers, dat wij ons leven stellen voor de broeders.

Zijn wij dan schuldig aan die broeders?

Neen; indien dit zoo ware, hoeveel oorzaak zou ons vleesch vinden om aan deze verplichting te ontsnappen. Wij zouden kunnen zeggen, dat deze broeders hun leven ook niet voor ons hadden willen stellen; of, dat zij ons offer niet begeerden; of, dat ons leven kostbaarder was dan het hunne; en nog veel meer; — eene wereld van mogelijkheden zou zich hier openen, — o, zulke geweldige en fijn gesponnen mogelijkheden, — om zich aan den plicht der liefde te kunnen onttrekken.

Maar neen, wij hebben deze verplichting niet aan de broeders, doch aan Christus. Wij staan schuldig niet tegenover hun liefde, maar tegenover de Zijne. En tegenover de liefde van Christus zijn geen uitvluchten. Tegenover het offer van Christus is geen casuïstiek te schrijven. Hier valt slechts aanbiddend te antwoorden; te antwoorden in wederliefde; te antwoorden door ons leven te stellen voor de broeders.

Ons leven.

Men beperke dit niet tot de traditioneele beeltenis, dat wij voor onze broeders moeten willen sterven. Zeker, ook dit behoort daartoe. Maar zoo het dit alleen ware, hoe weinig gelegenheid zouden wij dan hebben deze schuld der liefde af te doen. En immers, ook Christus' offer heeft zich niet beperkt tot Zijn kruisdood. Hij heeft Zijn leven, Zijn gansche volle leven met al de daarin werkende krachten ons ten dienste gesteld. En dienovereenkomstig hebben ook wij ons leven te stellen voor de broeders. En hier breidt het terrein van het offer der wederliefde zich breed uit. Dagelijks en overal biedt God ons de gelegenheid om deze schuld af te doen. Wel wordt daartoe soms zware zelfverloochening gevraagd. Wij moeten onszelf telkens weer uit het middelpunt plaatsen. Wij moeten niet alleen herhaaldelijk onszelf en onze belangen vergeten, maar wij moeten ook zoo dikwijls veel van onzen broeder vergeten, veel dat ons in hem tegenstaat en ons van hem afkeerig maakt. Doch de kracht daartoe ligt altijd weer in de overdenking, dat wij ons liefdebetoon niet aan den broeder maar aan Christus schuldig zijn. Hij is hier het voorwerp onzer wederliefde.

Ons stellen van het leven voor de broeders is een antwoord op Zijn offer. En daarom moeten wij niet alleen onszelf, maar wij moeten ook den broeder uit het middelpunt plaatsen, — en Christus, Christus alleen blijve daar. Het geheim om de schuld der liefde af te doen ligt op Golgotha. Daarheen klimme ieder op, die de kracht ontvangen wil om zijne gaven ten nutte en ter zaligheid der broeders gewilliglijk en met vreugde aan te wenden. Wie aan het kruis het groote offer der liefde van Christus aanbiddend aanschouwt, wie daar zijn eigen leven aan dien Christus gegeven heeft, — die keert terug met een hart vol heilige begeerte om aan deze liefde het antwoord te geven. Die heeft niet noodig om op gelegenheden daartoe te wachten, maar hij ziet overal het gebied om de schuld dezer liefde te betalen. De liefde van Christus dringt hem. Ze dringt hem om, in wederliefde, al wat hij ontving aan Christus en in Hem aan de leden van Christus dienstbaar te maken. Hij weet zich schuldig zijn tijd, zijn gebed, zijn kracht, zijn goed, zijn woord, zijne gedachte, — kortom zijn leven te stellen voor de broeders.

En deze schuld wordt nooit afbetaald. Want de liefde van Christus kan nimmer ten volle worden beantwoord.

Mijn lezer, zoo heel de kerk des Heeren één vollen dag aan de schuld dezer liefde voldoening gaf, — ik zeg u, dat aan den avond van dien dag de wereld bekeerd zou zijn.

U.

v. A.

KERKELUK LEVEN

De schaduw der Arnhemse Synode.

Reeds werpt de Synode, welke, zoo de Heere wil, in 1930 te Arnhem zal worden gehouden, haar schaduw vooruit.

Nog is ze niet voor ieder zichtbaar.

Maar zij, die door de vorige Synode met eenige opdracht zijn belast, zien haar des te duidelijker.

Op het oogenblik wordt door verschillende Deputaatschappen buitengemeene activiteit ontwikkeld.

De periode van rustige saamspreking en overweging is thans voorbij.

Er wordt aan de rapporten druk gewerkt.

Misschien zullen enkele onzer bladen eerstdaags wel er aan herinneren, welke rapporten er alzo gereed hadden moeten zijn.

Dat zijn we tenminste gewoon, als er Synodes in het zicht zijn.

De Synode van Groningen heeft om trent sommige rapporten bepaald, dat zij een jaar te voren aan de kerken moeten zijn toegezonden.

Deze moesten dus nu reeds zijn verschenen.

Toch zij men niet al te ongeduldig.

Ervaring leert, vooral wanneer men met belangrijke rapporten te doen heeft, dat men aan dien termijn niet met pijnlijke precisie kan vasthouden.

De Synodes toch vallen of in of kort na de vakantie.

Bedoelde rapporten zouden dan ook in of kort na de vakantie moeten worden ingezonden.

Dat stuit in den regel op moeilijkheden.

Zij, die in Deputaatschappen worden benoemd, hebben het in den regel volhandig.

Tusschen al hun gewonen arbeid door moeten zij zich ook voor de kerken geven.

Soms moeten zij een deel van hun vakantie daaraan opofferen.

Maar als het rapport door de aangewezen rapporteurs is klaar gemaakt, is men er nog niet.

Dan dient in een vergadering met alle Deputaten de eindredactie te worden vastgesteld.

Het is vaak niet zoo gemakkelijk, onmiddellijk na de vakantie daarvoor een geschikt datum te vinden.

Dikwijls is men er ook met één vergadering niet af.

Tusschen de vergaderingen moet dan eenige tijd verlopen, omdat slechts weinigen gedurende achtereenvolgende weken uit hun werk kunnen uitbreken.

Vertraging is dan ook schier onvermijdelijk.

De kerken mogen, lijkt het ons, dan ook tevreden zijn, wanneer die rapporten zoo ongeveer een jaar van tevoren verschijnen.

Bedriegen de voortteekenen niet, dan zal het er op de Arnhemse Synode anders voorstaan dan op de Groningsche.

Moesten op de Synode van Groningen enkele belangrijke Deputaatschappen ledige handen toonen, op die van Arnhem zullen de voornaamste de vrucht van hun vaak ingespannen arbeid kunnen aanbieden.

En de kerken zullen niet te klagen hebben, dat zij er niet tijdig kennis van hebben gekregen en ze niet in meerdere vergaderingen hebben kunnen bespreken.

Zoo is althans mijn persoonlijke indruk.

Ook de pers zal alzo binnenkort haar redaktiefel gevuld vinden.

Al neemt de pers in deze geen officiële positie in, al rust de volle verantwoordelijkheid op de kerkelijke vergaderingen, zoo kan zij zich aan bespreking der stukken toch niet onttrekken.

Niet aan ieder gemeentelid kan een rapport worden gezonden.

Toch is het wenschelijk, dat ieder gemeentelid in deze kerkelijke zaken meeleve.

Het eenige middel om dat te bereiken is, dat de kerkelijke pers hierin voorlichting geve.

Onze Synode mag niet gelijk de Haagsche de groote massa onberoerd laten.

Neen, ieder moet gevoelen: tua res agitur, daar wordt uw eigen zaak behandeld.

Al onze leden moeten van te voren weten, wat daar aan de orde is.

Zij moeten er een levendig en biddend interesse in toonen.

Dat hier nog wel het een en ander te reformeren valt, zullen we niet tegenspreken.

Maar als onze kerkelijke pers mobiel is, kan veel worden bereikt.

Hiermee is de voornaamste taak der pers aangewezen.

Zij lichte ons volk zoo volledig mogelijk voor. Rapporten zijn niet altijd zoo helder, dat de eenvoudigste onder ons ze begrijpen kan.

Als onze bladen zich beijveren om ze in meer populaire taal over te zetten, is dat voorzeker niet hun geringste verdienste.

Wel mag de wensch worden geuit, dat daarbij de grootst mogelijke objectiviteit worde betracht.

Er is niets tegen, dat een redakteur eigen oordeel over een rapport ten beste geeft.

Het nut daarvan mag stellig niet worden voorbijgezien.

Maar hoofdzakelijk blijve toch, dat men den inhoud der rapporten objectief weergeeft en daaraan volle recht late wedervaren.

Dat kost wat meer ruimte.

Doch dat is men wel aan onze kerken verplicht.

Zich van het rapport met een halve kolom af te maken en tal van kolommen of artikelen met eigen beschouwingen te vullen, verdient het tegendeel van aanbeveling.

Ook ons blad zal naar de bovengenoemde methode te werk gaan.

Wij hopen de rapporten zoo getrouw mogelijk door te geven.

En eerst daarop laten we onze beschouwingen volgen.

Het is best mogelijk, dat wij bij enkele rapporten alle beschouwing achterwege zullen laten.

Bij die, waaraan we zelf hebben meegewerkt, is uiteraard al strenge soberheid ons opgelegd.

Maar er kunnen er ook zijn, waarvan we oordeelen, dat publieke bespreking vóór de Synode meer kwaad dan goed doet.

Ik denk hier b.v. aan dat over de kwestie van het doctoraat aan de Theologische School te Kampen.

Toen bekend werd, dat dit op het agendum van de vorige Synode zou worden geplaatst, hebben we onmiddellijk verklaard, dat wij het beter vonden, dat de pers er zich buiten hield.

Op datzelfde standpunt staan we thans nog.

Het geldt hier een zaak, waarbij zoo gemakkelijk hartstochten worden opgewekt, welke de aandacht van andere dingen afrekken.

Het deed ons daarom goed, dat prof. Honig vóór het viertien van het Diamant Jubileum der Theologische School in „De Bazuin“ verzocht, deze kwestie op de feestdagen niet aan te roeren en het deed ons niet minder goed, dat de redenaars dit als een consigne opvatten en zich daaraan strikt hebben gehouden.

Het verblijdt ons, dat prof. Grosheide in „Noord-Hollandsch Kerkblad“ een dergelijken wensch ten aanzien van het desbetreffende rapport heeft uitgesproken.

Moge deze houding algemeen worden aangenomen.

Mocht onverhoopt zich daarover toch een persdiscussie ontspannen, dan zal het van de omstandigheden afhangen, of we ons daarin mengen.

Maar we zullen het niet anders dan noode doen.

Blijven we er geheel voor gespaard!

Vóór dat de rapporten binnenkomen, willen we in deze rubriek het onderwerp aan de orde stellen van de werkwijze der Synode.

Veel is daarover geschreven, inzonderheid na het uiteengaan van de laatste Synode.

Ons lijkt het wenschelijk, dat dit punt vóór de komende Synode eens deugdelijk onder de oogen worde gezien.

Want de overtuiging begint onder ons te groeien, dat het werken der Synodes, gelijk dit totnogtoe geschiedde, niet vol te houden is.

Ook al schakelen we de Synode van Assen uit, omdat die geheel en al een buitengewoon karakter droeg, ook al rekenen we ermee, dat Groningen nog een restant van Assen had af te handelen, zoo kan niet ontkend, dat de afhandeling der gewone zaken al te veel tijd in beslag neemt, onze kerken op hooge kosten jaagt en de Acta een bedenkelijken omvang doet aannemen.

Dat hierover onder ons eens gediscussieerd worde met het oog op de Arnhemse Synode, achten we allerminst onnoodig.

Gaarne willen wij de discussie openen in de hoop, dat anderen zullen volgen.

Of dit reeds voor de Arnhemse Synode zelf profijt kan afwerpen, valt niet te voorzien.

Maar misschien zou hierdoor althans de aandacht dezer Synode voor deze zaak kunnen worden gewonnen en zou zij daarin aanleiding kunnen vinden om voor haar opvolgsters verbetering voor te bereiden.

Soberheid in de sexuele voorlichting.

Nog niet zooveel jaren geleden werd door paedagogen van professie en would-be-paedagogen sterk aangedrongen op groote openhartigheid bij de sexuele voorlichting.

Daarmee ging gepaard een beweging om ook volwassenen al wat voor hen op dit gebied nog geheim was gebleven, met vrijmoedigheid te ontsluiten.

Men meende, dat men door zulk open-kart-spelen ongewenschte bevrediging van nieuwsgierigen zou voorkomen en de zedelijke gevaren, welke daaruit voortvloeien, tot een minimum zou reduceeren.

Er waren opvoeders en misschien nog meer opvoedsters, die zich met radikalisme van wat zij hun taak meenden te zijn, kweten.

Vaak suggereerde men zich daartoe gerechtigd te zijn, omdat men dacht uit de praktijk te moeten afleiden, dat kinderen gewoonlijk vertrouwelijker daarover zich uitlieten tegenover vreemden dan tegenover de ouders.

Daarbij kwam, dat onder volwassenen het Freudisme al meer gepopulariseerd werd.

Allerlei eigenaardigheden van iemand werden uit het seksueel onbewuste verklaard en zelfs werd daarover in gemengd gezelschap openlijk gesproken.

In boek en lezing, zelfs van den kansel, zij het niet van den Gereformeerden kansel, werd seksuele voorlichting, welke de dingen niet bemantelde, aangeprezen.

Uit respect voor onze lezers zullen we geen voorbeelden geven, die zouden kunnen toonen, hoever men daarbij ging.

Wat in Rusland op groote schaal werd aangedurfd, waagde men hier in kleiner afmeting.

Thans echter valt er kentering waar te nemen.

Men is van de resultaten der zoogenaamde openhartige voorlichting geschrokken.

Deskundigen komen er rond voor uit, dat het wroeten in het seksuele leven door gesprekken van ouderen met jongeren en door volwassenen onderling een kanker in onze samenleving dreigt te worden.

In onzen tijd, die zoo wars van intellektualisme heet te zijn, heeft deze uitspatting van intellektualistische voorlichting wrede gevolgen gehad.

Er is iets moois kapot geslagen.

Iets teers verscheurd.

De sluier der schuchterheid is bij velen van een getrokken.

Theoretisch zijn er voor hen, die als proefkonijnen van onbeschroomde seksuele voorlichting hebben gediend, geen geheimen meer. Theoretisch leggen zij geen nieuwsgierigheid meer aan den dag. Doch naast de grauwe theorie is er nog het leven. En ondanks Goethe is dat leven werkelijk geen gouden boom. Althans is daarin niet alles goud wat er blinkt.

Te herstellen zijn deze fouten van het intellektualisme helaas niet meer.

Het oog kan alleen naar de toekomst gericht.

En dan moet het intellektualisme ook op dit gebied hoe eer hoe beter ter dood veroordeeld.

Of dan over het seksuele leven geheel moet gewogen?

Dat niet.

Voorlichting kan niet geheel worden gemist.

We moeten niet terug naar den tijd, toen men zich met bedrog van seksuele vragen afmaakte.

Maar de uiterste soberheid dient hier betocht.

Terecht waarschuwde dezer dagen Dr J. C. Roosa, Hervormd predikant te Groningen, in een referaat op de Groningsche predikantenconferentie, dat dit onderwerp aansneet, tegen het verlangen naar een protestantsche biecht, dat hier en daar openbaar werd of tegen het psychiateren van amateurs.

POPULAIR-WETEN - [SCHAPPELIJKE SCHETSEN]

Judas en Jezus — in de psychoanalytische literatuur.

In den strijd om „ja“ en „neen“, en in de worsteling, die de geloovige mensch dezer eeuw te voeren heeft, om zijn recht van „ja“ en „neen“ zeggen, formeel en materieel, vol te houden en te verdedigen, beteekent de botsing tusschen den „bedienaar des goddelijken Woords“ ter eener, en den psychoanalyticus ter ander zijde, een nieuwe phase. Leer botsen hier tegen leer, zielzorger tegen zielzorger.

Reeds uit de verte valt het oorlogsruijter op.

De psychoanalyse — wat zij is en wil, valt hier niet zomaar te zeggen. We hebben er trouwens in deze zelfde rubriek al eens over gesproken, en komen daar thans niet op terug. Deze ongetwijfeld haar viergeperiode thans wel ontwassen beweging op zielkundig gebied verdient om haar machtige literatuur, haar minutieuze detailstudies, haar ingrijpende resoluties, wel zóó veel eerbied, en ontzag, dat men haar beleedigen zou, door in enkele regels te zeggen: dat is nu psycho-analyse. Iets ervan willen we, ter bevestiging van wat vroeger hier werd opgemerkt, in enkele sterk sprekende illustraties laten zien. Verder reikt ditmaal de bedoeling niet. Het is voor ons doel ook niet noodig.

Men kan tegenwoordig in den strijd der geesten spreken van een „ja“- en (of) „neen-probleem“, ook, gelijk het den prediker-zielzorger in zijn praktijk raakt. En alleen voorzover de psychoanalyse daarmee iets heeft uit te staan, en den belijdenden christen, met zijn „ambtsdrager“, in de engte drijven wil, valt ze hier onder ons gezichtsveld.

Weinig, zelfs al weet men van de psychoanalyse nóg zoo weinig, zelfs dan valt het reeds op, dat de ja-neen-kwestie, en het vraagstuk van: „of-óf“, dan wel „en-en“, bij haar problematieken ten nauwste is betrokken. Het valt reeds op — uit de verte.

Om dat te bewijzen, doe ik enkel maar dit:

Ik neem ter hand een boek van één der voornaamste vertegenwoordigers der psychoanalytische school, Theodor Reik¹⁾, een boek, dat pas verschenen is. Willekeur is er dus in de keuze zeker niet. Ik blader voort alleen maar eens in de luttel (6) advertentiepagina's, die achter in dit zoo maar van de boekentafel weggenomen geschrift zijn opgenomen, ter aankondiging van de werken van denzelfden schrijver. Oppervlakkiger kan het dus ook al niet. Wij blijven dus wel waarnemers — uit de verte...

Toch vernemen we duidelijk het oorlogsgerucht.

Want die paar advertentiepagina's — aankondiging plus wat recensiezinnigjes — doen ons het volgende o.m. zien:

Prediking en catechisatie hebben in deze een roeping te vervullen.

Dat kan natuurlijk slechts in algemeens bewoordingen geschieden.

Maar zij, die zedelijk gevaar loopen, verstaan die algemeens bewoordingen zeer wel.

Aan de speciale gevallen mag de zielszorg zich niet onttrekken.

Maar zij doe dit met de hoogste voorzichtigheid.

Zij lokke geen konfidenties uit.

Als er een sfeer van vertrouwen bestaat, zal vanzelf wel advies worden ingeroepen.

Tegen opdringerigheid zij men op zijn hoede.

Het zwaartepunt van de voorlichting der jeugd verblijve bij het gezin.

Ook hier moet opzettelijkheid zooveel mogelijk worden gemedene.

Prof. Hoffmann wees er kort geleden nog op, dat een goede algemeens opvoeding de beste hulp in den seksuellen strijd is, welke er kan geboden worden.

Men geve, zoo is zijn raad, het kind geen douche van seksuele voorlichting.

Men wachte tot de vragen oprijzen en geve daarop een eerlijk antwoord.

Wij zouden hieraan willen toevoegen: men ga in zijn antwoord geen stap verder dan de vraag.

Men moene niet, dat het aanstands volledig moet zijn.

Ook hier moet ruimte opengelaten voor langzame ontwikkeling.

Daarom worde in seksuele voorlichting en sexueel advies vooral soberheid betracht.

En bovenal doe men hen, die zulke voorlichting en advies noodig hebben, gevoelen, dat zij zich onvoorwaardelijk hebben te stellen onder de tucht van Gods Woord.

HEPP.

Gereformeerde of Calvinistische beginselen.

Onze lezer v. d. L. te Z. vraagt, hoe hij het moet verstaan, dat in onzen kring zoo gedurig gesproken wordt van „Gereformeerde“ en van „Calvinistische beginselen“ als regel en toetssteen voor leer en gedraging, voor woord en daad, terwijl toch daarnaast met zooveel nadruk wordt beleden, dat eenige regel en toetssteen voor al ons spre-

1. Wat de volkmond „joden-moppen“ noemt²⁾, wordt volgens gelijke methode bestudeerd als het ritueel der godsdiensten³⁾, of de verzoeking van den heiligen Antonius⁴⁾, of in het algemeen, de religieuze ontwikkeling, en... het dogma zelf. De psycholoog is van al deze kermisessen thuis en heeft het er nergens koud gehad, blijkbaar. En — wat heilig is en profaan, hetgeen met „ja“ of „neen“ van ouds tegenover elkaar gaat staan, dat valt hier onder één gezichtsveld, en het valt ook samen, het vloeit in één, het is tenslotte — alles om het even. Van alle kermisessen is deze auteur thuis, omdat hij ook in alle kerken in- en uitloopt. Verschil heeft hij tusschen kerk en kermis niet ontdekt; althans geen verschil, dat het wezen zou raken.

2. De spraak maakt hier onmiddellijk openbaar. Men spreekt over „het evangelie van Judas Iskariot“, en wil de „figuur“ van den „Iskariot“ met evenveel wetenschappelijke zelfverzekerdheid ontleden langs psychoanalytischen weg (en dan daarmee volstaan⁵⁾, als men zulks met de „figuur“ van Jezus Christus en met de zielen der andere apostelen doet. Evenzoo „behandelt“ men het vraagstuk van „Gott und Teufel“, alsmede dat van „Der eigene und der fremde Gott“. Het heilsfeit is niet alleen volkomen uitgeschakeld hier — dat overkomt ons meer — en de legende niet alleen ondersteld in het evangelie, — maar een ja- en neen-splijting tusschen God en duivel, tusschen bekeerde en onbekeerde, tusschen Johannes en Judas, wordt bij voorbaat als dwaasheid verworpen, en belachen.

Ja, welke ja-zegger wordt hier niet met zijn neen-zeggenden vijand eerst verzwaerd, en straks synoniem verklaard? Zouden die twee ten aanzien van elkander als tegenstellingen moeten blijven gezien worden, ieder met hun ja en neen? Geen sprake van! Ze zijn slechts „Lebensspaltungen“, ieder van hen is de keerzijde van de zelfde medaille; voor de gedachte hebben zij samen een medaille geslagen, maar de munt is één, gelijk ook de gedachte.

Het dogma? Maar dogma hangt ten nauwste samen met dwangvoorstelling: het dogma moet men leeren zien als een uitdrukking van een compromis, dat getroffen wordt, in de menselijke ziel, tusschen „verdrongen“ en „verdringende“ voorstellingen; vandaar dan ook, dat „het wonder“ het liefste kind is van het geloof; het geloof houdt van: „en-en“; de paradox kan in het geloof niet gemist worden, noch de antinomie. Dit, wat het dogma betreft.

En de ethiek dan, vraagt iemand? De „moraal“? Maar laat de criminoloog, evengoed als de kinderpsycholoog, de paedagoog, de biechtvader, de zielzorger, wel ter dege bedenken, dat er een algemeen psychologisch verschijnsel bestaat, dat men noemen kan: de gelijkwaardigheid van paarsgewijze optredende, doch aan elkander tegenovergestelde driften⁶⁾, zoodat b.v., om iets te noemen, schuld-bewustzijn altijd een wezenlijke factor zal zijn in den religieuze haat. „Zou ik niet haten, Heere, die U haten? Tot vijanden zijn ze mij!“ — dit mag

ken en handelen is de H. Schrift als het Woord onzes Gods.

Hij vraagt, of die Gereformeerde of Calvinistische beginselen nog andere beginselen zijn dan die ons in de Schrift geopenbaard zijn. In dat geval schijnt Gods Woord niet de eenige regel voor denken en doen te zijn. En zoo het één andere zijn dan die we in de Schrift vinden, begrijpt hij niet, waarom we deze beginselen niet onveranderlijk „Schriftuurlijke“ beginselen noemen. Iedereen zou ons dan verstaan, en er was dan veel minder aanleiding tot verdeeldheid en getwist.

Verwondert me niet, dat dergelijke vragen en gedachten opkomen bij wie de eenheid en den vrede liefhebben. En v. d. L. zal wel niet de eenige onder onze lezers zijn, die den dag zegenen zou, waarop we al die onderscheidingen op Christelijk erf van Gereformeerde, Luthersche, Roomsche en nog tal van andere beginselen een feestelijke begrafenis konden bezorgen, om in tegenstelling met alle andere alleen van Christelijke of Schriftuurlijke beginselen te spreken.

En wie zich idealistisch buiten de werkelijkheid zet, ziet al dadelijk om naar de spa van den doodgraver.

Maar — daarvoor moet men zich dan ook buiten de werkelijkheid zetten.

Wie met de werkelijkheid rekest, ontdekt gauw genoeg, dat hij het zonder deze onderscheidingen niet stellen kan.

Niet omdat Gereformeerde, Calvinistische en Luthersche beginselen — om nu die alleen maar te noemen — naar belijden en bedoelen van wie ze voortaan, andere zijn dan die God ons in Zijn Woord openbaarde. Want dat zijn ze naar de pretentie van hun voorstanders juist niet. Integendeel, een gereformeerde belijdt dat de gereformeerde, een Lutheraan dat de Luthersche, en een ernstige Roomsche dat de Roomsche beginselen op de Schrift gegrond, of, wat de laatste genoemde betreft, althans niet met de Schrift in strijd zijn.

Doch daaruit ontstaat nu juist de moeilijkheid; en dit zou nu juist de grootste spraakverwarring scheppen, zoo elk van deze groepen, als ze het over de door haar belijden beginselen had, van de Schriftuurlijke beginselen ging spreken.

Want omdat ze de Schrift verschillend verstaan, vinden ze er ook verschillende beginselen in, en bedoelen ze met de schriftuurlijke beginselen elk voor zich iets anders. Om alle misverstand af te snijden, moet men derhalve wel omzien naar een naam, die de Schriftuurlijke beginselen welke men belijdt, zoo goed mogelijk dekt en, in hun tegenstelling met andere die zich óók als Schriftuurlijk aandienen, karakteriseert.

En zoo komt men dan tot de onderscheiding van Roomsche, van Luthersche en van Gereformeerde of Calvinistische beginselen.

dan een oudtestamenteisch geloovige zeggen, en de kerk mag dan belijden, dat de man, die zoo spreekt, van den Geest gedreven is; doch Freud en zijn school houden niettemin vol, dat de haat tegen de „haters“ van den Heere eigenlijk niets anders is dan een zekere vorm van schuld-bewustzijn, dat zijn naam echter niet noemen wil; m.a.w. de hater en de gehate zijn beiden één; en God — nu ja, die is een voorstelling van die beiden. De ver-smelting is hier volkomen; de religie, en haar psalmen, zijn volkomen weg-psychologiseerd. Wie zou hier nog over het „ja“ van den één gericht durven oefenen met het „neen“ van den ander? Wie durft hier nog grenzen stellen? Freud, die grootmeester, heeft het al lang begrepen: „het zelf-verraad“ dringt den mensch uit alle poriën; en daarom moeten de criminoloog, en de kinderpsycholoog, en de paedagoog, en de biechtvader, en de zielzorger van daareven, wel bedenken, dat er een onbewuste dwangvoorstelling in de ziel van de objecten hunner geestelijke verzorging leeft, die hen in de biecht, in de schuldbelijdenis, in de boetedoening voor God en menschen noopt, om kwaad te belijden, niet zooals een zondaar voor God dit moet doen volgens den bijbel, om n.l. Gods toorn te vreezen, en Zijn recht bevend te ontzien, doch om... de ziel te ontlasten, d.w.z. om ze te bevredigen. Godsdienst is hier zelfdienst. Zelfveroordeeling is zelf-streeling, want: de belijdenis van het kwaad is een soort zwakke herhaling van de booze daad door de fantasie. De kreet: „o God, wees mij zondaar genadig!“ is eigenlijk een lust-kreet; de lust lekt de lippen zelfs daarin nog... naar de zonde! Al bevest de mensch het niet, toch is het zoo in zijn duister hart.

* * *

Let wel: dit alles is nu niets anders, dan wat een oppervlakkige kennisneming van 6 advertentiepagina's ieder reeds kan leeren. Het is, dunkt me, al genoeg om te bewijzen, dat in den dwang van deze „logica“ „ja“ en „neen“ niets anders zijn dan dwaasheden, en dat Freud een streep haalt, niet slechts door enkele bladzijden van het journaal van den zielzorger-dominee, zooals wij hem tot nu toe kenden (de psycholoog, en de paedagoog en de kinderrechtter en de medicus van gister en eergister krijgen daarbij ook hun afstraffing), doch dat hij even onbarmhartig een streep haalt door al hun levenswerk, hun leerboeken, hun bijbel of contra-bijbel.

En dit is dan nog maar iets...

Zoekt ge later in die geannoteerde boeken zelf, wat als freudiannaanse wijsheid werd aangekondigd, dan is het met alle „poimeniek“ — herderlijke zielszorg — van belijdende christenen grondig uit, gelijk ook met hun leer... indien n.l. Freud in de hoofdzaak gelijk heeft.

Laat ons twee voorbeelden geven.

* * *

Uit het door Reik geschreven hoofdstuk van het „evan-